

Tunnistetiedot poistettu

Käännös

C-62/22 – 1

Asia C-62/22

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

1.2.2022

Ennakkoratkaisupyyntön esittänyt tuomioistuin:

Amtsgericht Frankfurt am Main (Frankfurt am Mainin alioikeus, Saksa)

Ennakkoratkaisupyyntön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

21.1.2022

Kantaja:

IA

Vastaaja:

DER Touristik Deutschland GmbH

[– –] Amtsgericht Frankfurt am Main

Asian numero: 30 C 208/21 (47)

Frankfurt am Main, 21.1.2022

Välipäätös

Asiassa

IA, [– –] Frankfurt am Main

kantajana,

[– –] vastaan

DER Touristik Deutschland GmbH [– –] Frankfurt am Main

vastaajana,

[– –]

Amtsgericht Frankfurt am Main [– –] on 21.1.2022 päättänyt seuraavaa:

Asian käsittelyä lykätään.

Unionin tuomioistuimelle esitetään SEUT 267 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdan ja kolmannen kohdan nojalla seuraava ennakkoratkaisukysymys:

Onko tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12.12.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1215/2012 18 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että kyseisessä säännöksessä säädetään, siltä osin kuin on kyse matkasopimusasioista, kansainvälisen toimivallan lisäksi kansallisten tuomioistuinten alueellisesta toimivallasta, joka pääasialla käsittelevän tuomioistuimen on otettava huomioon, mikäli kuluttajan, joka on matkustaja, ja hänen sopimuspuolensa, joka on matkanjärjestäjä, kotipaikka on samassa jäsenvaltiossa, mutta matkakohde ei sijaitse tässä jäsenvaltiossa vaan ulkomailla, mistä seuraa, että kuluttaja voi näin kansallisia sääntöjä täydennettäessä nostaa sopimukseen perustuvia vaatimuksia koskevan kanteen matkanjärjestäjää vastaan kotipaikkansa tuomioistuimessa?

Perusteet:

I. Riidan kohteen ja asian kannalta merkityksellisten tosiseikkojen kuvaus, unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 94 artiklan a alakohta

1. Kantaja vaatii kanteessaan 3 808,10 euron maksamista peruskoron viisi prosenttiyksikköä ylittävine korkoineen 11.7.2020 lähtien sekä vapautusta oikeudenkäyntiä edeltävistä 413,64 euron suuruisista oikeudenkäyntikuluista. Kantajan kotipaikka on Frankfurt am Main (Saksa).

Hän perustelee 3 808,10 euron maksuvaatimusta matkasopimuksella, jonka hänen avopuolisonsa oli tehnyt vastaajan kanssa. Varausvahvistuksessa ilmoitetaan Frankfurt am Mainissa oleva osoite. Sopimuksen pääasialliset kohteet olivat lento Frankfurt am Mainista (Saksa) Varaderoon (Kuuba) 24.12.2019, kuljetus Varaderoon lentokentältä hotelliin, majoitus hotelliin [– –] ”Grand Suite” -huoneessa [– –] aterioineen 10.1.2020 saakka, kuljetus lentokentälle sekä paluulento Varaderosta Frankfurt am Mainiin 10.1.2020.

Kantaja väittää, että majoitus ei vastannut sitä, mitä sopimuksessa oli sovittu. Majoitus oli aluksi tavallisessa huoneessa Grand Suiten sijaan. Tämä huone oli lisäksi likainen ja epähygieeninen, ja hanasta tuli vain kiehuvan kuumaa vettä. Nämä puutteet eivät poistuneet myöskään huonetta vaihtamalla, joten kantaja ja hänen avopuolisonsa eivät voineet käyttää huonetta yöpymiseen.

Grand Suiteen oli mahdollista siirtyä vasta 25.12.2020. Siellä oli kuitenkin viallinen ilmastointijärjestelmä. Suihkussa ja kaikista vesihanoista tuli pääasiassa vain kylmää vettä. Poreallas oli viallinen; sen suuttimet eivät toimineet. Kaikissa saniteettikalusteissa näkyi voimakasta homekasvustoa. Myös Grand Suite oli hyvin likainen ja lisäksi lukuisten hyönteisten, luultavasti torakoiden, asuttama.

Uudenvuodenaaton iltana kaikissa baareissa ja kaikkina ruokailuaikoina oli huomattavia odotusaikoja ja likaisia astioita, eikä ruoantähteitä kerätty.

Vastaaaja on oikeushenkilö, jonka kotipaikka on Köln (Saksa).

2. Kantaja nosti kanteen Amtsgericht Frankfurt am Mainissa. Hän katsoo, että tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12.12.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1215/2012 (Bryssel Ia - asetus, jäljempänä asetus 1215/2012) 18 artiklan 1 kohdassa säädetään kansainvälisen toimivallan lisäksi myös alueellisesta toimivallasta jäsenvaltiossa. Riittävä kansainvälinen tekijä on olemassa, koska matkakohde oli ulkomailla. Näin ollen hän voi nostaa kanteen kotipaikkansa tuomioistuimessa, joka on esittänyt ennakkoratkaisupyynnön.

Vastaaaja katsoo, että Amtsgericht Frankfurt am Mainilla ei ole alueellista toimivaltaa. Amtsgericht Köln (Kölnin alioikeus, Saksa) on toimivaltainen käsittelemään tämän kanteen. Vastaaaja esitti vastaavan väitteen 5.3.2021 päivätyssä kirjelmässä.

Kantaja ei ole esittänyt pyyntöä asian siirtämisestä Amtsgericht Kölnin tai muun tuomioistuimen käsiteltäväksi.

II. Sovellettavien kansallisten säännösten sanamuoto ja asian kannalta merkityksellinen oikeuskäytäntö, unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 94 artiklan b alakohta

1. Siviiliprosessilaki (Zivilprozessordnung, jäljempänä ZPO), sellaisena kuin se on julkaistuna 5.12.2005 (BGBl. I s. 3202; 2006 I s. 431; 2007 I s. 1781), jota on viimeksi muutettu 5.10.2021 annetun lain (BGBl. I s. 4607) 3 §:llä:

a) 12 § Yleinen oikeuspaikka; käsite

Tuomioistuin, joka on henkilön yleinen oikeuspaikka, on toimivaltainen ratkaisemaan kaikki häntä vastaan nostettavat kanteet, paitsi jos kanteen osalta on säädetty yksinomaisesta oikeuspaikasta.

b) 17 § Oikeushenkilöiden yleinen oikeuspaikka

1. Kuntien, yhteisöjen sekä sellaisten yhtiöiden, osuuskuntien tai muiden yhteenliittymien sekä sellaisten säätiöiden, laitosten ja varallisuuskokonaisuuksien, joilla on kelpoisuus olla vastaajana, yleinen

oikeuspaikka määräytyy niiden kotipaikan perusteella. Kotipaikkana pidetään, jos muuta ei ilmene, paikkaa, jossa hallintoa johdetaan.

--

c) 21 § Toimipaikan erityinen oikeuspaikka

1. Jos henkilöllä on tehtaan, kaupan tai muun elinkeinotoiminnan harjoittamista varten toimipaikka, josta käsin suoritetaan välittömästi liiketoimia, kaikki sellaiset kanteet häntä vastaan, jotka liittyvät toimipaikan liiketoimintaan, voidaan nostaa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa toimipaikka sijaitsee.

--

d) 29 § Täyttämispaidan erityinen oikeuspaikka

1. Sopimussuhdetta ja sen olemassaoloa koskevien riitojen tutkimiseen toimivaltainen tuomioistuin on sen paikkakunnan tuomioistuin, jossa riidanalainen velvoite on täytettävä.

--

e) 39 § Pääasiaan vastaaminen toimivaltaa kiistämättä

Asiaa ensimmäisenä oikeusasteena käsittelevä tuomioistuin on toimivaltainen lisäksi silloin, kun vastaaja osallistuu pääasian suulliseen käsittelyyn toimivaltaa kiistämättä. Tätä säännöstä ei sovelleta, jos 504 §:ssä tarkoitettuja tietoja ei ole annettu.

f) 148 § Käsittelyn lykkääminen odotettaessa ratkaisua toisessa asiassa

1. Tuomioistuin voi, jos asian ratkaiseminen riippuu kokonaan tai osittain sellaisen oikeussuhteen olemassaolosta tai puuttumisesta, joka on toisen vireillä olevan asian kohteena tai joka on hallintoviranomaisen ratkaistava, määrätä, että käsittelyä lykätään siihen asti, kunnes toinen asia on ratkaistu tai kunnes hallintoviranomainen on tehnyt päätöksen.

--

g) 281 § Asian siirtäminen toimivallan puuttuessa

1. Jos tuomioistuinten alueellista tai aineellista toimivaltaa koskevien säännösten perusteella on todettava, ettei tuomioistuimella, jonka käsiteltäväksi asia on saatettu, ole toimivaltaa, tuomioistuimen on, siltä osin kuin toimivaltainen tuomioistuin voidaan nimetä, kantajan hakemuksesta päätöksellä todettava, ettei se ole toimivaltainen, ja siirrettävä asia toimivaltaiseen tuomioistuimeen. Jos useampi tuomioistuin on toimivaltainen, asia siirretään kantajan valitsemaan tuomioistuimeen.

2. Tuomioistuimen toimivaltaa koskevat hakemukset ja huomautukset voidaan esittää tuomioistuimen kirjaajalle. Päätökseen ei voida hakea muutosta. Asia tulee vireille päätöksessä mainitussa tuomioistuimessa, kun asiakirja-aineisto on vastaanotettu. Päätös sitoo kyseistä tuomioistuinta.

h) 513 § Valitusperusteet

1. – –

2. Valitus ei voi perustua siihen, että ensimmäisen asteen tuomioistuin on virheellisesti katsonut olevansa toimivaltainen.

2. Saksan liittotasavallan perustuslaki (Grundgesetz, jäljempänä GG), sellaisena kuin se on julkaistu Saksan liittotasavallan Bundesgesetzblattin III osassa, luokittelutunnus 100-1, jota on viimeksi muutettu 29.9.2020 annetun lain (BGBl. I s. 2048) 1 §:llä ja 2 §:n toisella virkkeellä:

101 §

1. Poikkeustuomioistuinten asettaminen on kielletty. Jokaisella on oikeus saattaa asiansa laillisen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

III. Ennakkoratkaisupyynnön perusteet sekä unionin oikeuden säännösten ja sovellettavan kansallisen lainsäädännön välinen yhteys, unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 94 artiklan c alakohta

1. Tämän ennakkoratkaisukysymyksen on alun perin esittänyt Landgericht Mainz (Mainzin alueellinen alioikeus, Saksa).¹ Kysymystä ei kuitenkaan ratkaistu sen johdosta, että asia poistettiin rekisteristä ennakkoratkaisupyynnön peruuttamisen vuoksi.²

2. Amtsgericht Frankfurt am Main on SEUT 267 artiklan kolmannen kohdan nojalla velvollinen esittämään ennakkoratkaisupyynnön, minkä vuoksi asian käsittelyä on ZPO:n 148 §:n mukaan lykättävä ennakkoratkaisumenettelyn ajaksi. Amtsgericht Frankfurt am Main voi nimittäin ratkaista pääasian vain, jos se on alueellisesti toimivaltainen. Jos se toteaa olevansa alueellisesti toimivaltainen, ylemmän oikeusasteen Landgericht Frankfurt am Main (Frankfurt am Mainin alueellinen alioikeus, Saksa), jonka olisi ratkaistava mahdollinen valitus, on ZPO:n 513 §:n 2 momentin mukaan sidottu siihen, että Amtsgericht Frankfurt am Main on katsonut olevansa alueellisesti toimivaltainen. Näin ollen Amtsgericht Frankfurt am Mainia on pidettävä ylimmän oikeusasteen tuomioistujana alueellista toimivaltaa koskevan kysymyksen osalta. Se on siten SEUT 267 artiklan kolmannen kohdan nojalla velvollinen esittämään ennakkoratkaisupyynnön silloin, kun alueellinen toimivalta voidaan perustella

¹ Landgericht Mainz, päätös 10.6.2020 – asia: 3 O 105/18.

² Unionin tuomioistuin, määräys 26.4.2021 – asia: C-317/20.

vain unionin oikeutta soveltamalla ja jos unionin oikeuden tulkinnasta on epäilyksiä. Käsiteltävänä olevassa tapauksessa asia on näin.

Sillä, että Amtsgericht Frankfurt am Main katsoisi virheellisesti olevansa alueellisesti toimivaltainen, rikottaisiin myös GG:n 101 §:n 1 momentin toista virkettä, koska se ei olisi laillinen tuomioistuin käsiteltävässä asiassa.

3. Alueellista toimivaltaansa tutkiessaan ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tuli siihen tulokseen, että alueellinen toimivalta kantajan kotipaikassa voi seurata korkeintaan asetuksen 1215/2012 18 artiklan 1 kohdan soveltamisesta, mutta ei kansallisesta lainsäädännöstä.

Amtsgericht Frankfurt am Mainin alueellista toimivaltaa ei voida johtaa kansallisista säännöksistä. ZPO:n 12 §:n mukaan alueellinen toimivalta määräytyy lähtökohtaisesti yleisen oikeuspaikan mukaan. Vastaajan kaltaisten oikeushenkilöiden osalta yleinen oikeuspaikka on ZPO:n 17 §:n mukaan vastaajan kotipaikka. Se on käsiteltävässä asiassa Köln, ei Frankfurt am Main.

Vastaajalla ei ole myöskään ZPO:n 21 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimipaikkaa Frankfurt am Mainissa. Varausvahvistuksessa oleva osoite ei Oberlandesgericht Frankfurt am Mainin (osavaltion ylioikeus, Saksa) oikeuskäytännön mukaan riitä osoittamaan toimipaikkaa. Vastaajan tapauksessa kyseinen tuomioistuin on jo todennut, että varausvahvistuksessa oleva osoite Frankfurt am Mainissa ei ole riittävä.³

Oberlandesgericht Frankfurt am Mainin oikeuskäytännön mukaan Amtsgericht Frankfurt am Mainin alueellinen toimivalta ei voi myöskään perustua ZPO:n 29 §:n 1 momenttiin. Se on täyttämispaidan oikeuspaikan osalta silloin, kun kyse on matkasopimuksesta, todennut, että lähtöpaikka ei ole ZPO:n 29 §:ssä tarkoitettu täyttämispaidka.⁴

Alueellinen toimivalta ei voi myöskään perustua ZPO:n 39 §:ssä tarkoitettuun pääasiaan vastaamiseen toimivaltaa kiistämättä, koska vastaaja kiistää nimenomaisesti alueellisen toimivallan.

4. Asetuksen 1215/2012 18 artiklan 1 kohdan tulkinta ei ole ilmeinen myöskään yhteisöjen tuomioistuimen 6.10.1982 asiassa C-283/81 antaman tuomion valossa. Lisäksi sitä ei voida päätellä unionin tuomioistuimen 14.11.2013 asiassa C-478/12 antamasta tuomiosta. Yhtäältä siinä oli kyse asetuksen (EY) N:o 44/2001 16 artiklasta eli toisesta oikeussäännöstä, ja toisaalta silloisten asianosaisten kotipaikka oli nyt käsiteltävästä tapauksesta poiketen eri jäsenvaltioissa.

³ Oberlandesgericht Frankfurt am Main, päätös 31.7.2019 – asia: 11 SV 27/19.

⁴ Oberlandesgericht Frankfurt am Main, päätös 27.11.2015 – asia: 11 SV 72/15.

IV. Syyt, joiden vuoksi ennakkoratkaisua pyytäneellä tuomioistuimella on epäilyksiä asetuksen 1215/2012 18 artiklan 1 kohdan tulkinnasta, unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 94 artiklan c alakohta

Saksan oikeuskäytännössä on erimielisyyksiä siitä, voidaanko käsiteltävän asian kaltaisissa tapauksissa, joissa matkustajan ja matkanjärjestäjän kotipaikka on Saksassa mutta matkakohde on ulkomailla, soveltaa asetuksen 1215/2012 18 artiklan 1 kohtaa. Esimerkiksi Landgericht Nürnberg-Fürth (Nürnberg-Fürthin alueellinen alioikeus, Saksa) on todennut, että asetuksen 1215/2012 18 artiklan 1 kohdan soveltaminen edellyttää, että matkanjärjestäjän ja matkustajan kotipaikka ei ole samassa jäsenvaltiossa; ainoastaan silloin on olemassa vaadittava rajat ylittävä tekijä.⁵ Tähän ei liity alueellisen toimivallan sääntely jäsenvaltion sisäisesti. Se ei ole edes tarpeen, koska asetuksen 1215/2012 tarkoituksena on ainoastaan suojella kuluttajaa joutumasta oikeudenkäynnin asianosaiseksi hänelle vieraassa oikeusjärjestyksessä. Landgericht Nürnberg-Fürth tuli tähän johtopäätökseen asetuksen 1215/2012 15 ja 18 perustelukappaleen perusteella. Lisäksi kyseinen tuomioistuin totesi yhteisöjen tuomioistuimen 13.7.2000 asiassa C-412/98 antamaan tuomioon viitaten, että asetusta 1215/2012 on tulkittava suppeasti ja että sen 18 artiklan 1 kohtaa ei tämänkään vuoksi ole sovellettava silloin, kun molempien asianosaisten kotipaikka on samassa jäsenvaltiossa ja kansainvälinen tekijä johtuu ainoastaan matkakohteesta.

Oikeuskirjallisuudessa sitä vastoin väitetään, että rajat ylittävä tilanne ei edellytä sitä, että asianosaisten kotipaikka on eri jäsenvaltioissa. Tällainen rajoitus ei ilmene asetuksen 1215/2012 saksan-, englannin- tai ranskankielisestä versiosta. Asetuksen 1215/2012 käyttöön ottamisella on pikemminkin pyritty luomaan oikeuspaikka kantajana olevan kuluttajan kotipaikkaan.⁶ Myöskään esimerkiksi asetuksen 1215/2012 6 artiklan 1 kohdassa ei edellytetä, että molempien asianosaisten kotipaikka on eri jäsenvaltioissa, vaan kotipaikka yhdessä jäsenvaltiossa riittää; tältä osin ei ole poissuljettua se, että kyseessä voisi olla myös sama jäsenvaltio.⁷ Myös tämä näkemys perustuu yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön ja erityisesti 1.3.2005 asiassa C-281/02 annettuun tuomioon, joka koskee Brysselin yleissopimuksen 2 artiklan ensimmäisessä kappaleessa olevaa edeltäjäsäännöstä. Tätä tuomiota on sovellettava asetukseen 1215/2012. Asetuksen 1215/2012 lainsäätäjä on halunnut säännellä myös kansallisia tilanteita, kuten kyseisen asetuksen 24 artiklan 1 alakohdan toisesta alakohdasta käy ilmi. Tätä säännöstä ei voitaisi soveltaa, jos lainsäätäjän tarkoituksena olisi ollut säännellä vain tilanteita, joissa asianosaiset ovat sijoittautuneet eri jäsenvaltioihin.

[– –] [muutoksenhakuohjeet]

[– –] [allekirjoitus]

⁵ Landgericht Nürnberg-Fürth, päätös 30.4.2015 – asia: 3 O 2749/15.

⁶ [– –] [viittaus kansalliseen oikeuskirjallisuuteen]

⁷ [– –] [viittaus kansalliseen oikeuskirjallisuuteen]